

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

**РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління публічними фінансами»
на тему: «Місцеві податки і збори: українські реалії та зарубіжний досвід»

Виконавець:
студент факультету фінансів і банківської
справи
Кулінич Аріна Олександрівна

/підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Мартинюк Ірина Василівна

/підпис/

Одеса 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток кожної держави супроводжується функціонуванням бюджетної системи на основах децентралізації, яка в свою чергу є основою для забезпечення незалежності органів місцевого самоврядування. Органи місцевої влади займають важливу роль у вирішенні соціальних проблем, покращенні рівня добробуту населення тощо. Надходження від сплати податків до місцевих бюджетів мають відігравати важливу роль у якості інструменту, для зміцнення фінансової бази органів місцевого самоврядування. Місцеві податки і збори формують дохідну базу місцевих бюджетів, а також раціональний розподіл податкового навантаження між платниками, як фізичних так і юридичних осіб. Місцеві податки і збори в Україні потребують реформування, що призведе до зростання дохідної частини місцевих бюджетів. Дискусійні питання потребують досліджень, зокрема, оцінювання діючої системи місцевого оподаткування в Україні та зарубіжних країнах світу, вдосконалення теоретичних і практичних розробок місцевого оподаткування, що обумовлює актуальність обраної теми.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження стану місцевого оподаткування в Україні та в зарубіжних країнах світу на сучасному етапі розвитку економіки, а також пошук альтернативних напрямів щодо удосконалення податкового законодавства з питань місцевих податків і зборів в Україні.

Завдання дослідження:

- ознайомитись з науковими розробками вчених для розкриття сутності категорії «місцеві податки і збори» та визначити сутність, роль та функції;
- дослідити законодавчі і нормативні акти та інші джерела інформації щодо місцевого оподаткування в Україні;
- дослідити теоретичні аспекти зарубіжного досвіду справляння місцевих податків і зборів;
- здійснити аналіз фінансової та регулюючої ролі місцевих податків і зборів в Україні;
- проаналізувати стан та тенденції сплати місцевих податків і зборів на території Одеської області;
- побудувати економіко-математичну модель та спрогнозувати надходження місцевих податків і зборів у місцеві бюджети України;
- здійснити аналіз місцевого оподаткування на прикладі США та Франції;
- розробити пропозиції щодо удосконалення реформування системи майнового оподаткування в Україні.

Об'єктом дослідження є процес місцевого оподаткування в Україні та зарубіжних країнах.

Предметом дослідження виступають економічні відносини, які виникають у процесі сплати місцевих податків і зборів.

Інформаційною базою дослідження при написанні кваліфікаційної роботи слугували законодавчі акти, серед основних яких є: Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, та інші, а також статистичні дані Державної служби статистики України, що стосуються даної теми, практичні показники роботи діяльності підрозділів ДПС України тощо.

Публікації. Результати дослідження, що були проведені в кваліфікаційній роботі, викладені в науковій роботі II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт «Майнове оподаткування в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення», а також стаття «Майнове оподаткування в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення» у Студентському збірнику наукових праць кафедри фінансів №9, тези «Прогнозування надходжень місцевих податків і зборів до місцевих бюджетів України», що були опубліковані у збірнику матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами».

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається із: вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури і додатків. Загальний обсяг роботи становить 93 сторінки. Основний зміст викладено на 73 сторінках. Робота містить 5 таблиць, 34 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні засади місцевих податків і зборів*» розглянуто економічну сутність, функції та роль місцевих податків і зборів. Досліджено нормативно-правове забезпечення та адміністрування місцевих податків і зборів, ознайомлення з зарубіжним досвідом місцевого оподаткування.

У другому розділі «*Оцінювання дохідної частини бюджетів за рахунок місцевих податків і зборів*» проаналізовано фіскальну та регулюючу ролі місцевих податків і зборів України у доходах місцевих бюджетів, проведено моніторинг місцевих податків і зборів Одеської області та здійснено економіко-математичне моделювання та прогнозування надходжень місцевих податків і зборів у місцеві бюджети України.

У третьому розділі «*Аналіз зарубіжного досвіду у сфері місцевого оподаткування та адаптація його в Україні*» розглянуто зарубіжний досвід місцевого оподаткування та можливості його адаптування в Україні. Запропоновано шляхи вдосконалення адміністрування місцевих податків і зборів України.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Було розкрито основні методико-теоретичні засади місцевого оподаткування. Місцеві податки і збори – законодавчо встановлені обов’язкові платежі, які зараховуються до відповідних бюджетів. Під час ознайомлення з науковими розробками вчених було розкрито сутність категорії «місцевий податок». Було визначено, що місцеві податки представляють собою обов’язкові платежі, суми яких, згідно із законодавством України, встановлюються органом місцевого самоврядування на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці (села, селища, міста чи об’єднання сіл) та які зараховуються до її місцевого бюджету.

2. На підставі дослідження нормативно-законодавчих актів та інших джерел інформації щодо місцевого оподаткування в Україні було проаналізовано нормативно-правове регулювання справляння та адміністрування місцевих податків і зборів. Нормативно-правове регулювання справляння та адміністрування місцевих

податків здійснюється за допомогою таких нормативно-правових актів, як Бюджетного кодексу України; Податкового кодексу України; Закону про Державний бюджет України; Законів, що регулюють бюджетні та податкові відносини; Нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України; Рішень про місцевий бюджет; та інших нормативно-правових актів.

3. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування продемонстрував, що місцеві податки і збори - це нарахування державою, округом чи муніципалітетом для фінансування державних послуг, починаючи з витрат на освіту, до витрат на вивіз сміття та обслуговування каналізації. Місцеві податки бувають у багатьох формах - від податків на нерухомість до податків із заробітної плати до податків з продажів та ліцензійних зборів. Вони можуть сильно варіювати від однієї юрисдикції до наступної.

4. Під час здійснення аналізу стану та фінансової та регулюючої ролі місцевих податків і зборів було виявлено, що вплив надходжень від місцевих податків і зборів на обсяг ВВП (у 2020р. – 1,86%) є досить незначним. Питома вага місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів коливається у межах – 12,0% - 16,2%, що також є замалою часткою, якщо порівнювати з досвідом зарубіжних країн. На підставі аналізу даних щодо динаміки надходжень місцевих податків і зборів до доходної частини місцевих бюджетів зроблено висновок, що дані податкові надходження протягом 2016-20220 року мають тенденцію росту. Обсяг місцевих податків і зборів у 2016 році значно збільшились порівняно з 2014 роком на 33 424 млн. грн, що було пов'язано зі змінами Податкового кодексу України

5. Було проаналізовано стан та тенденції сплати місцевих податків і зборів на території Одеської області. Проведений аналіз місцевого оподаткування у, що питома вага місцевих податків і зборів за досліджуваний період в середньому складає 25 % у податкових надходженнях місцевого бюджету.

6. Економіко-математичне моделювання та прогнозування надходження місцевих податків і зборів у місцеві бюджети України показало, що за рахунок збільшення мінімальної заробітної плати, розміру нормативного грошової оцінки та обсягу придбаних автомобілів, сприяє збільшенню надходженню місцевих податків і зборів мають позитивну тенденцію.

7. Аналіз зарубіжного досвіду місцевого оподаткування на прикладі Франції та США продемонстрували, що податок на майно займає значну роль у формуванні місцевих бюджетів, його питома вага у Франції становить 50%, а на території США – 70%. Місцеві податки і збори у доходах місцевих бюджетів США – 51%, на території Франції – 48%. Частка місцевих податків і зборів у ВВП: 7% - у Франції та 4% у США.

8. Вдосконалення транспортного податку в Україні повинно відбуватися за рахунок заохочення зберігати навколишнє середовище, а саме: запровадити зміни до бази оподаткування, що будуть додатково враховувати обсяг забруднюючих речовин,

розширення об'єктів оподаткування за рахунок включення яхт, гелікоптерів, які також є різновидом рухомого майна.

9. Вдосконалення податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки повинно відбуватися за рахунок створення інформаційної бази нерухомості, зміною базу оподаткування нерухомості та розширити, враховуючи ринкову вартість об'єкта нерухомості.

10. Вдосконалення плати за землю повинно відбуватися за рахунок: зміни системи надання неефективних пільг, що існують на сьогоднішній день, своєчасного перегляду нормативно-грошової оцінки.

11. Вдосконалення місцевого оподаткування повинно відбуватися за рахунок: розширення повноважень місцевих органів влади, перегляд існуючих місцевих зборів та запровадження нових місцевих зборів.

12. Вдосконалення єдиного податку повинно відбуватися за рахунок: щорічного проведення індексації грошової оцінки землі для оподаткування єдиним податком платників IV групи; підвищення відповідальності суб'єктів малого підприємництва у разі порушення спрощеної системи оподаткування;

АНОТАЦІЯ

Кулінич А.О. «Місцеві податки і збори: українські реалії та зарубіжний досвід»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «Управління публічними фінансами»
Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2021 рік

У роботі розглядаються методико-теоретичні засади місцевих податків і зборів, розглянуто законодавчо-нормативну базу місцевого оподаткування, досліджено зарубіжний досвід місцевих податків і зборів.

Здійснено оцінювання фінансової та регулюючої ролі місцевих податків і зборів за період 2016 – 2020 рр., проаналізовано динаміку надходжень місцевих податків і зборів на території Одеської області, побудовано економіко-математичну модель та прогноз надходжень місцевих податків і зборів у 2021-2022 роках .

Проаналізовано справляння місцевих податків і зборів на території США та Франції. Запропоновано шляхи удосконалення місцевого оподаткування з використанням зарубіжного досвіду.

Ключові слова: місцеві податки і збори, майнові податки, транспортний податок, плата за землю, єдиний податок, туристичний збір, збір за місця паркування транспортних засобів.

ANNOTATION

Kulinich AO "Local taxes and fees: Ukrainian realities and foreign experience"

Qualification work for a master's degree in "072 Finance, Banking and Insurance" in the educational program "Public Finance Management"
Odessa National Economic University Odessa, 2021

The methodological and theoretical principles of local taxes and fees are considered in the work, the legislative and normative base of local taxation is considered, the foreign experience of local taxes and fees is investigated.

The assessment of the fiscal and regulatory role of local taxes and fees for the period 2016 - 2020, analyzed the dynamics of local taxes and fees in the Odessa region, built an economic-mathematical model and forecast of local taxes and fees in 2021-2022.

The collection of local taxes and fees in the United States and France is analyzed in detail. Ways to improve local taxation using foreign experience are proposed.

Key words: local taxes and fees, property taxes, transport tax, land tax, single tax, tourist tax, vehicle parking fee.